

УДК 658.631

Андрій Вікторович КАМІНСЬКИЙ

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Київський національний університет технологій та дизайну,
Київ, Україна*

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ПРОЄКТНОГО УПРАВЛІННЯ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасні тенденції розвитку бізнесу засвідчують поступову уніфікацію управлінських практик у різних секторах економіки. Традиційно аграрний сектор в Україні розглядався як специфічна галузь із власними правилами господарювання, проте глобальні виклики, пов'язані зі зростанням чисельності населення у світі, глобальними змінами клімату та підвищенням вимог до екологічної стійкості, актуалізували необхідність пошуку нових підходів до управління сільськогосподарськими підприємствами. Традиційні моделі вже не забезпечують належного рівня ефективності та адаптивності. У відповідь на нові виклики в аграрному секторі України активно впроваджуються сучасні управлінські практики, зокрема методи проєктного управління, що є результатом інтеграції міжнародного досвіду та іноземних інвестицій.

Окремі аспекти впровадження проєктного підходу в управлінні сільським господарством досліджували Г.А. Паламарчук та Т.О. Сазонова [2], однак комплексного аналізу особливостей та перспектив його застосування в агропромисловому комплексі досі не здійснено.

Загалом, проєктний менеджмент або управління проєктами являє собою діяльність, спрямовану на реалізацію проєкту з максимальною ефективністю за заданих обмежень часу, ресурсів (і вартості), а також якості кінцевих результатів [1, с. 8]. Проєктне управління відрізняється від традиційного операційного менеджменту тим, що воно орієнтоване на досягнення чітко визначеної мети в умовах обмеженого часу та ресурсів. Особливостями проєктного підходу є формалізована організаційна структура, визначені обмеження, активна взаємодія зі стейкхолдерами, а також чіткий поділ відповідальності та контроль етапів реалізації завдань. Застосування даного підходу дозволяє аграрним підприємствам концентрувати зусилля на пріоритетних напрямках розвитку, оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища та підвищувати ефективність використання наявних ресурсів.

Проєктне управління має складну багаторівневу структуру, що частково залежить від специфіки сфери діяльності, однак загальні принципи й інструменти залишаються універсальними для різних галузей економіки. Основними сферами реалізації проєктного підходу є маркетинг, виробництво та збут, організаційна структура й фінанси [3, с. 62]. У сучасних умовах трансформації глобального економічного середовища особливого значення набуває маркетингова складова, яка охоплює просування товару, позиціонування бренду, використання рекламних платформ і реалізацію інформаційних кампаній. В епоху цифровізації інформація перетворюється на стратегічний ресурс, здатний забезпечити конкурентні переваги підприємству. Для підприємств агропромислового комплексу та сільського господарства маркетингова діяльність досі залишається недостатньо розвиненою, однак має значний нереалізований потенціал, який може бути активізований за допомогою грамотного проєктного управління, орієнтованого на врахування специфіки аграрного виробництва.

Особливості аграрного виробництва зумовлюють підвищений рівень ризиків, що виникають під впливом кліматичних, біологічних та економічних чинників. Такі ризики суттєво впливають на обсяг виробленої продукції, її якість та конкурентоспроможність. Оскільки зазначені чинники важко піддаються безпосередньому контролю, важливою складовою стратегії розвитку підприємства є системна робота з управління ризиками. Проектне управління забезпечує своєчасну ідентифікацію можливих ризиків, розробку заходів із їх мінімізації та адаптацію виробничих процесів до змінних умов зовнішнього середовища. Завдяки цьому аграрні підприємства можуть оптимізувати використання ресурсів, скорочувати виробничі втрати, підвищувати стійкість до несприятливих факторів та оперативно реагувати на кризові ситуації.

Важливою передумовою підвищення ефективності аграрного бізнесу є глибокий аналіз сегментів ринку збуту, визначення ємності ринку та вивчення поведінки споживачів. Орієнтація на задоволення споживчих запитів дозволяє не лише підвищити обсяги продажу, а й сформувати стабільну клієнтську базу, що забезпечує довгострокову фінансову стабільність підприємства. У цьому контексті маркетингові дослідження та стратегічне планування мають стати невід'ємною частиною проектного підходу в аграрному секторі. Безпосереднє фінансування аграрних проєктів має низку специфічних рис, обумовлених тривалим інвестиційним циклом, що вимагає значних капіталовкладень на початкових етапах за відсутності стабільних доходів. Розробка ефективної фінансової стратегії повинна враховувати ризики недофінансування, цінові коливання та сезонність виробництва.

Системне управління ризиками є критично важливою складовою проектного підходу в аграрному секторі. Найбільш динамічно розвивають бізнес із підвищеним рівнем ризику малі та середні підприємці, які стикаються з викликами масштабування та потребою у значних інвестиціях. Відсутність гарантованого результату змушує їх шукати шляхи диверсифікації бізнесу, що часто супроводжується втратами потенційного прибутку. Проектне управління у цьому контексті дає змогу не лише підтримувати основні виробничі напрями, але й розвивати нові проєктні ініціативи, зокрема пов'язані з виходом на міжнародні ринки, освоєнням нових технологій виробництва та вдосконаленням логістичних процесів.

Таким чином, проєктний підхід в управлінні сільськогосподарськими підприємствами є важливим інструментом підвищення ефективності діяльності в умовах зростання ризиків та глобальних викликів. Він забезпечує цілеспрямоване використання ресурсів, адаптивність до змін середовища та сприяє розвитку нових напрямів бізнесу без втрати основної спеціалізації. Комплексне впровадження проектного управління дозволяє аграрним підприємствам удосконалювати маркетингові стратегії, підвищувати фінансову стійкість і знижувати виробничі ризики. Проектне управління в аграрній сфері демонструє високу перспективність для забезпечення сталого розвитку підприємств та є універсальним інструментом їх адаптації до викликів сучасного економічного середовища, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі.

Література

1. Косенко Н. В. Проектний менеджмент. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. 2019. 77 с.
2. Сазонова Т. О., Паламарчук Г. А. Застосування проектного підходу в управлінні аграрними підприємствами. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії, серія «Економічні науки»*. Полтава. 2012. Вип. 1(4). С. 199-204.
3. Шкробот М.В., Салоїд С. В. Організаційне проєктування. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2020. 166 с.